

Генріх

Іван Бунін

Іван Бунін

Генріх

Переклад Олександра Грязнова

В казковий морозний вечір з бузковим інеєм у садах візник Касаткін мчав Глібова на високих, вузьких санках вниз по Тверській в Лоскутний готель – заїжджали до Єлисеєва за фруктами і вином. Над Москвою було ще світло, зеленіло на заході чисте і прозоре небо, тонко просвічували прорізами верхи дзвіниць, але внизу, в сизій морозній імлі, вже темніло, і нерухомо і ніжно сяяли вогні тільки-но запалених ліхтарів.

Біля під'їзду Лоскутного, відкидаючи з ніг вовче хутро, Глібов наказав засипаному снігом Касаткіну приїхати за ним через годину:

— Відвезеш мене на Брестський.

— Слухаюсь, — відповів Касаткін. – За кордон, значить, від'їжджаєте?

— За кордон.

Круто розвертаючи високого старого рисака, скребучи полозками, візник несхвально похитав шапкою:

— Охота гірше неволі!

Великий і дещо занедбаний вестибюль, просторий ліфт і хитроокий, в іржавих веснянках, хлопчик Вася, що ввічливо стояв у своєму мундирчику, доки ліфт повільно тягнувся догори, — раптом стало жаль покидати все це, давно знайоме, звичне. "І правда, навіщо я їду?" Він поглянув на себе в дзеркало: молодий, бадьорий, сухопородистий, очі блищать, іній на красивих вусах, гарно і легко одягнений...в Ніцці зараз чудесно, Генріх відмінний товариш... а головне, завжди здається, що десь там буде щось особливо щасливе, яка-небудь зустріч... зупинишся десь у дорозі – хто тут жив перед тобою, що висіло і лежало в цьому гардеробі, чиї це забуті у нічному столику жіночі шпильки? Знову буде запах газу, кави і пива на віденському вокзалі, ярлики на пляшках австрійських та італійських вин на столиках в сонячному вагоні-ресторані в снігах Земмерінга, лиця і одяг європейських чоловіків і жінок, які наповнюють цей вагон перед сніданком... Потім ніч, Італія...Вранці на шляху вздовж моря до Ніцци то прольоти крізь дим і гуркіт темних тунелів, коли ледве світяться лампочки на стелі купе, то зупинки на маленьких станціях у розквітлих трояндах, де щось ніжно і безперервно дзвенить, біля затоки, що мліє в гарячому сонці, як сплав дорогоцінних каменів... І він швидко пішов по килимах теплих коридорів Лоскутного.

В номері теж було тепло, приємно. У вікна ще світила вечірня зоря, прозоре ввігнуте небо. Все було прибрано, валізи готові. І знову стало трохи сумно – жаль покидати звичну кімнату і все московське зимове життя, і Надю, і Лі...

Надя повинна була от-от забігти попрощатися. Він поспіхом сховав у валізу вино і фрукти, кинув пальто і шапку на диван за круглим столом і зараз же почув швидкий стук у двері. Ледь він відчинив, як вона ввійшла і обняла його, вся холодна і ніжно-духмяна, в білячій шубці, в білячій шапочці, у всій свіжості своїх шістнадцяти літ, морозу, розчервонілого личка і яскравих зелених очей.

— Їдеш?

— Їду, Надійко...

Вона зітхнула і упала в крісло, розстібаючи шубку.

— Знаєш, я, слава богу, захворіла уночі... Ах, як би я хотіла провести тебе на вокзал! Чому ти мені не дозволяєш?

— Надійко, ти ж сама знаєш, що це неможливо, мене будуть проводити зовсім незнайомі тобі люди, ти будеш відчувати себе зайвою, самотньою...

— А за те, щоб поїхати з тобою, я б, здається, життя віддала!

— А я? Але ж ти знаєш, що це неможливо...

Він тісно сів до неї в крісло, цілуючи її в теплу шийку, і відчув на своїй щоці її сльози.

— Надійко, що ж це?

Вона підняла обличчя і з зусиллям посміхнулася:

— Ні, ні, я не буду... Я не хочу по-жіночому заважати тобі, ти поет, тобі необхідна свобода.

— Ти у мене розумниця, — сказав він, розчулюючись її серйозністю і її дитячим профілем — чистотою, ніжністю і гарячим рум'янцем щоки, трикутним розрізом напіврозкритих губ, запитальною цнотливістю піднятої виї у сльозах. — Ти у мене не така, як інші жінки, ти сама поетеса.

Вона тупнула у підлогу:

— Не смій мені говорити про інших жінок!

І з вмираючими очима зашепотіла йому у вухо, пестячи хутром і подихом:

— На хвилинку... Нині ще можна...

Під'їзд Брестського вокзалу світився в синій пітьмі морозної ночі. Ввійшовши в гучний вокзал вслід за носієм, він відразу побачив Лі: тонка, довга, в прямій чорно-маслянистій каракулевій шубці і чорному оксамитовому береті, з-під якого довгими завитками звисали вздовж шік чорні буклі, тримаючи руки у великій каракулевій муфті, вона злісно дивилася на нього своїми страшними прекрасними чорними очима.

— Все ж таки їдеш, негіднику, — байдуже сказала вона, беручи його під руку і поспішаючи разом з ним своїми високими сірими ботиками вслід за носієм. — Чекай, ще пожалієш, іншої такої не наживеш, залишишся зі своєю дурочкою поетесою.

— Ця дурочка ще зовсім дитина, Лі, — як тобі не гріх думати казна що.

— Мовчи. Бо я не дурочка. І якщо правда є це казна що, я тебе сірчаною кислотою обіллю.

З-під готового поїзду, освітленого зверху матовими електричними кулями,

виривався пар, що гаряче шипів і пах каучуком. Міжнародний вагон вирізнявся своєю жовтуватою дерев'яною обшивкою. В середині, в його вузькому коридорі під червоним килимом, в строкатому блиску стін, оббитих шкірою, і товстого, зернистого скла дверей, був уже закордон. Провідник-поляк у форменій коричневій куртці відчинив двері у маленьке купе, дуже гаряче, з тугою, вже готовою постіллю, м'яко освітлене настільною лампочкою під шовковим червоним абажуром.

— Який ти щасливий! – сказала Лі. – Тут у тебе навіть власний нужник є. А поруч хто? Може, яка-небудь стерва-супутниця?

І вона посіпала двері у сусіднє купе:

— Ні, тут замкнено. Ну, твоє щастя! Цілуй мене скоріше, зараз буде третій дзвінок...

Вона вийняла з муфти руку, голубувато-блідую, вишукано-худу, з довгими, гострими нігтями, і, звиваючись, поривчасто обняла його, вище міри зблискуючи очима, цілуючи і кусаючи то в губи, то в щоки і шепочучи:

— Я тебе обожнюю, обожнюю, негіднику!

За чорним вікном вогненною відьмою неслись назад великі оранжеві іскри, миготіли освітлені поїздом білі засніжені схили і чорна гушавина соснового лісу, таємнича і похмура у своїй непорушності, в загадковості свого зимового нічного життя. Він закрив під столиком розпечену топку, спустив на холодне скло цупку штору і постукав у двері біля умивальника, що сполучали його і сусіднє купе. Двері звідти відчинились і, сміючись, увійшла Генріх, дуже висока, в сірій сукні, з грецькою зачіскою рудо-лимонного волосся, з тонкими, як у англійки, рисами лиця, з жвавими янтарно-коричневими очима.

— Ну що, напрощався? Я все чула. Мені більш за все сподобалось, як вона ломилась до мене і обізвала мене стервом.

— Починаєш ревнувати, Генріху?

— Не починаю, а продовжую. Якби вона не була такою небезпечною, я давно б вимагала її повної відставки.

— В тому-то й справа, що небезпечна, спробуй відразу зупинити таку! А потім, адже терплю ж я твого австрійця і те, що післязавтра ти будеш ночувати з ним.

— Ні, ночувати я з ним не буду. Ти добре знаєш, що я їду перш за все для того, щоб розв'язатись з ним.

— Могла б зробити це письмово. І спокійно могла би їхати прямо зі мною.

Вона зітхнула і сіла, поправляючи блискучими пальцями волосся, поклавши ногу на ногу в сірих замшевих туфлях зі срібними пряжками:

— Ні, мій друже, я хочу розлучитись з ним так, щоб мати можливість продовжувати працювати у нього. Він людина обачна і піде на мирний розрив. Кого він знайде, хто міг би, як я, постачати його журнал усіма театральними, літературними, художніми скандалами Москви і Петербурга? Хто буде перекладати і влаштовувати його геніальні новели? Сьогодні п'ятнадцяте. Ти, отже, будеш в Німці вісімнадцятого, а я не пізніше

двадцятого, двадцять першого. І досить про це, адже ми з тобою перш за все добрі друзі і товариші.

— Товариші... — сказав він, радісно дивлячись на її тонке обличчя з прозорим рум'янцем на щоках. — Звичайно, кращого товариша, ніж ти, Генріху, в мене ніколи не буде. Тільки з тобою одною мені завжди легко, вільно, можна говорити про все справді як з другом, та, знаєш, яка біда? Я все більше закохуюсь в тебе.

— А де ти був учора ввечері?

— Ввечері? Вдома.

— А з ким? Ну та бог з тобою. А вночі тебе бачили в "Стрільні", ти був у якійсь великій компанії у окремому кабінеті, з циганами. Оце вже несмак — Стьопа, Груші, їх фатальні очі...

— А віденські пияки, на кшталт Пшибишевського?

— Вони, мій друже, випадковість і зовсім мені не до смаку. Вона справді така гарна, як кажуть, ця Маша?

— Циганщина теж мені не до смаку, Генріху. А Маша...

— Ну, ну, опиши мені її.

— Ні, ви рішуче стаєте ревнивою, Олено Генріхівно. Що ж тут описувати, хіба не бачила ти циганок? Дуже худі і навіть негарні — чорне, як дьоготь, волосся, досить грубе кавове обличчя, безглузді синюваті білки, кобилячі ключиці в якомусь жовтому крупному намисті, плоский живіт... втім, це дуже добре разом з довгою шовковою сукнею кольору золотистого лушпиння цибулі. І знаєш — як підбере на руки шаль з важкого старого шовку і піде під бубон миготіти з-під подолу маленькими черевичками, мотаючи довгими срібними сережками, — просто нещастя! Та ходімо обідати.

Вона встала, злегка усміхнувшись:

— Ходімо. Тебе не виправиш, мій друже. Але будьмо задоволені тим, що бог дає. Дивись, як у нас добре. Дві чудесні кімнатки!

— І одна зовсім зайва...

Вона накинула на волосся в'язану оренбургську хустку, він одягнув дорожню каскетку, і вони, гойдаючись, пішли по нескінченних тунелях вагонів, переходячи залізні містки, що лящали, в холодних гармошках між вагонами, крізь які дув вітер і сипався сніжний порошок.

Повертався він один, — сидів у ресторані, палив, — вона пішла вперед. Коли повернувся, відчув у теплому купе щастя зовсім сімейної ночі. Вона відкинула на постелі кут ковдри і простирадла, дістала його нічний одяг, поставила на столик вино, поклала плетену коробку з грушами і стояла, тримаючи шпильки в губах, піднявши голі руки до волосся і виставивши повні груди, перед дзеркалом над умивальником, вже в одній сорочці і в нічних туфлях на босу ногу, оторочених песцем. Талія у неї була тонка, стегна повні, щиколотки легкі, витончені. Він довго цілував її стоячи, потім вони сіли на постіль і почали пити рейнське вино, знову цілуючись холодними від вина губами.

— А Лі? — сказала вона. — А Маша?

Вночі, лежачи поруч з нею у темряві, він говорив з жартівливим смутком:

— Ах, Генріху, як я люблю ось такі вагонні ночі, цю пільму у хиткому вагоні, вогні станцій, що пробігають за шторою, — і вас, вас, "жони людські, тенета спокуси людської"! Ці "тенета" щось воістину нез'ясовне, божественне і диявольське, і коли я пишу про це, намагаюсь висловити його, мені докоряють за безсоромність, за низькі спонуки... Підлі душі! Хороше сказано в одній старовинній книзі: "Письменник має таке ж повне право бути сміливим у своїх зображеннях словами кохання і його осіб, яке в усі часи було надано в цьому випадку живописцям і скульпторам: тільки підлі душі бачать підле навіть в прекрасному чи жахливому".

— А у Лі, — спитала Генріх, — груди, звичайно, гострі, маленькі і стирчать у різні боки? Безсумнівна ознака істерички.

— Так.

— Вона дурна?

— Ні... Втім, не знаю. Іноді ніби дуже розумна, проста, легка і весела, все ловить з першого слова, а іноді несе такі пишномовні, банальні або злі, запальні нісенітниці, що я сиджу і слухаю її з напругою і тупістю ідіота, як глухонімий... Але ти мені надокучила з Лі.

— Надокучила, тому що не хочу більше бути тобі товаришем.

— І я цього більше не хочу. І ще раз кажу: напиши цьому віденському пройдисвіту, що ти побачишся з ним на зворотному шляху, а зараз нездужаєш, повинна відпочити після інфлуенци в Німечці. І поїдемо, не розлучаючись, і не в Німечку, а куди-небудь в Італію...

— А чому не в Німечку?

— Не знаю. Раптом чомусь розхотілося. Головне - поїдемо разом!

— Милій, ми про це вже говорили. І чому Італія? Ти ж запевняв мене, що зненавидів Італію.

— Так, правда. Я злий на неї через наших бовдурів-естетів. "Я люблю у Флоренції тільки треченто..." А сам народився у Бельові і у Флоренції був лиш тиждень за все життя. Треченто, кватроченто... І я зненавидів усіх цих Фра Анжеліко, Гірляндайо, треченто, кватроченто і навіть Беатріче і сухоликого Данте в баб'ячому шлику і лавровому вінку...Ну, якщо не в Італію, то поїдьмо куди-небудь в Тіроль, в Швейцарію, взагалі в гори, в яке-небудь кам'яне село серед цих строкатих від снігу гранітних дияволів, що стирчать у небі... Уяви собі тільки: гостре, вологе повітря, ці дикі кам'яні хижі, круті дахи, що збилися до купи біля горбатого кам'яного мосту, під ним швидкий шум молочно-зеленої річки, брязкання дзвіночків тісної овечої отари, тут же аптека і крамничка з альпенштоками, дуже теплий готельчик з розлогими оленячими рогами над дверима, ніби навмисне вирізьбленими із пемзи... одним словом, дно ущелини, де тисячу років живе ця чужа для всього світу гірська дикість, народжує, вінчає, ховає, і віки віків високо дивиться з-за гранітів над нею яка-небудь вічно біла гора, як

велетенський мертвий ангел... А які там дівки, Генріху! Тугі, червонощокі, в чорних корсажах і червоних шерстяних панчохах...

— Ох, ці вже мені поети! – сказала вона, лагідно позіхаючи. – І знову дівки, дівки... Ні, у селі холодно, милий. І ніяких дівок я більше не бажаю...

У Варшаві, надвечір, коли переїжджали на Віденський вокзал, дув назустріч мокрий вітер з рідким і крупним холодним дощем; у зморшкуватого візника, що сидів на козлах просторої коляски і сердито гнав пару коней, тріпотіли литовські вуса і текло зі шкіряного картуза, вулиці здавались провінційними.

На світанку, піднявши штору, він побачив бліду від тьмяного світла рівнину, на якій де-не-де червоніли цегляні будиночки. Зразу ж після того зупинились і доволі довго стояли на великій станції, де, після Росії, все здавалось дуже малим – вагончики на коліях, вузькі рейки, залізні стовпчики ліхтарів – і всюди чорніли купи кам'яного вугілля; маленький солдат з гвинтівкою, у високому кепі, усіченим конусом, і в короткій мишачо-голубій шинелі йшов, переходячи колії, від паровозного депо; по дерев'яному настилу під вікнами ходив довгов'язий вусатий чоловік у клітчастій куртці з коміром із заячого хутра і зеленому тірольському капелюсі зі строкатою пір'їною позаду. Генріх прокинулась і пошепки попросила спустити штору. Він опустил і ліг в її тепло, під ковдру. Вона поклала голову на його плече і заплакала.

— Генріху, що ти?

— Не знаю, милий, — відповіла вона тихо. — Я на світанку часто плачу. Прокинешся, і так раптом стане жаль себе... Через кілька годин ти поїдеш, а я залишусь одна, піду в кафе чекати свого австрійця... А ввечері знову кафе і угорський оркестр, ці скрипки, що ріжуть душу...

— Так, так, і пронизливі цимбали... От я і кажу: пошли австріяка до біса і їдьмо далі.

— Ні, милий, не можна. Чим же я буду жити, посварившись з ним? Але клянусь тобі, нічого у мене з ним не буде. Знаєш, востаннє, коли я від'їжджала з Відня, ми з ним вже з'ясовували, як кажуть, стосунки – вночі, на вулиці, під газовим ліхтарем. І ти не можеш собі уявити, яка ненависть була у нього на обличчі! Лице від газу і злості блідо-зелене, оливкове, фісташкове... Та, головне, як я можу тепер, після тебе, після цього купе, яке зробило нас такими близькими...

— Слухай, правда?

Вона притиснула його до себе і почала цілувати так міцно, що в нього перехопило подих.

— Генріху, я не впізнаю тебе.

— І я себе. Але іди, іди до мене.

— Чекай...

— Ні, ні, негайно!

— Тільки одне слово: скажи точно, коли ти виїдеш з Відня?

— Нині ввечері, нині ж ввечері!

Поїзд вже рухався, повз двері м'яко йшли і дзвеніли по килиму шпори прикордонників.

І був Віденський вокзал, і запах газу, кави і пива, і поїхала Генріх, чепурна і сумна, на нервовій, делікатній європейській шкапі, у відкритому ландо з червононосим візником у пелерині і лакованому циліндрі на високих козлах, що зняв з цієї шкапи коцик і загукав, захльоскав довгим батогом, коли вона засмикала своїми аристократичними, довгими, розбитими ногами і косо побігла зі своїм коротко обрізаним хвостом услід за жовтим трамваем. Був Земмерінг і вся закордонна святковість гірського полудня, ліве гаряче вікно у вагоні-ресторані, букетик квітів, аполлінарис і червоне вино "Феслау" на сліпуче-білому столику біля вікна і сліпуче-білий полуденний блиск снігових вершин, що піднесли у своєму урочисто-радісному уборі в райське індиго неба, рукою дістати від поїзда, що звивався по обривах над вузькою безоднею, де холодно синіла зимова, ще ранкова тінь. Був морозний, первісно-цнотливий, чистий вечір, що мертвенно червонів і синів до ночі, на перевалі, який тонував з усіма своїми зеленими ялинами у пишноті свіжих пухнастих снігів. Потім була довга стоянка в темній тіснині, біля італійського кордону, серед чорного Дантового пекла гір, і якийсь палюче-червоний, димний вогонь при вході в закоптілу пащу тунелю. Потім – все вже зовсім інше, ні на що попереднє не схоже: старий, облізло-рожевий італійський вокзал і півняча гордість і півняче пір'я на касках коротконогих вокзальних солдатиків, і замість буфета на вокзалі – самотній хлопчисько, що ліниво котив уздовж поїзда візочок, на якому були тільки апельсини і пляшечки. А далі вже вільний, усе швидший біг поїзда вниз, вниз і все м'якше, все тепліше став бити із темряви у відкриті вікна вітер Ломбардської рівнини, всіяної оддалік ласкавими вогнями милої Італії. І перед вечором наступного, зовсім літнього дня – вокзал Ніцци, сезонна багатолюдність на його платформах...

В сині сутінки, коли аж до Антибського мису, що попелястим привидом танув на заході, простягнулися вигнутим алмазним ланцюгом незчисленні берегові вогні, він стояв у одному фракі на балконі своєї кімнати в готелі на набережній, думав про те, що в Москві тепер двадцять градусів морозу, і чекав, що зараз постукають до нього в двері і подадуть телеграму від Генріха. Обідаючи в їдальні готелю, під виблискуючими люстрами, в тісноті фраків і вечірніх жіночих суконь, знову чекав, що от-от хлопчик у голубій форменій курточці до пояса і в білих в'язаних рукавичках шанобливо піднесе йому на таці телеграму; неуважно їв ріденький суп з корінцями, пив червоне бордо і чекав; пив каву, палив у вестибюлі і знову чекав, все більше хвилюючись і дивуючись: що це зі мною, від ранньої молодості не відчував нічого подібного. Та телеграми усе не було. Виблискуючи, ковзали вгору і вниз ліфти, бігали вперед і назад хлопчики, розносячи цигарки, сигари і вечірні газети, ударив з естради струнний оркестр – телеграми все не було, а було вже одинадцять годин, а поїзд із Відня повинен був привезти її о дванадцятій. Він випив за кавою п'ять чарок коньяку і, стомлений, гидливий, поїхав у ліфті до себе, злісно дивлячись на хлопчика у формі: "Ой, який

негідник виросте з цього хитрого, прислужливого, вже наскрізь розбещеного хлопчиська! І хто це вигадує всім цим хлопчиськам якісь дурні шапочки і курточки, то голубі, то коричневі, з погончиками, кантиками!"

Не було телеграми й на ранок. Він подзвонив, молоденький лакей у фрак, італійський красунчик з очима газелі, приніс йому каву: "Pas de lettres, monsieur, pas de telegrammes". (Немає листів, пане, немає телеграм.) Він постояв у піжамі біля відкритих на балкон дверей, мружачись від сонця і моря, що кололо золотими голками, дивлячись на набережну, на густий натовп на ній, слухаючи італійські співи, що лунали знизу, з-під балкону, знемагаючи від щастя, і з насолодою думав:

"Ну і чорт з нею. Все зрозуміло".

Він поїхав у Монте-Карло, довго грав, програв двісті франків, поїхав назад, щоб вбити час, на візникові – їхав мало не три години: топ-топ, топ-топ, уї! і крутий постріл батога у повітрі... Порт'є радісно вишкірився:

— Pas de telegrammes, monsieur!

Він тупо одягався перед обідом, думаючи все одне й те саме:

"Якби зараз раптом постукали в двері і вона раптом ввійшла, хвилюючись, пояснюючи на ходу, чому вона не телеграфувала, чому не приїхала вчора, я б, здається, вмер від щастя! Я сказав би їй, що ніколи в житті, нікого на світі так не любив, як її, що бог багато що вибачить мені за таку любов, вибачить навіть Надю, — візьми мене всього, всього, Генріху! Так, а Генріх обідає зараз зі своїм австріяком. Ох, яка б це була насолода – дати їй найгучнішого ляпасу і проламати йому голову пляшкою шампанського, яке вони розпивають зараз разом!"

По обіді він ходив в густому натовпі вулицями, в теплому повітрі, в солодкому смороді копійчаних італійських сигар, виходив на набережну, до смоляної чорноти моря, дивився на дорогоцінне намисто чорного вигину, що печально пропадало вдалині праворуч, заходив у бари і все пив, то коньяк, то джин, то віскі. Повернувшись в готель, він, білий як крейда, в білій краватці, в білому жилеті, в циліндрі, поважно і недбало підійшов до порт'є і пробурмотів мертвими губами:

— Pas de telegrammes?

І порт'є, роблячи вигляд, що нічого не помічає, відповів залюбки:

— Pas de telegrammes, monsieur!

Він був такий п'яний, що заснув, скинувши з себе тільки циліндр, пальто і фрак, — впав навznak і негайно запаморочливо полетів в бездонну темряву, поцятковану вогненними зірками.

На третій день він міцно заснув після сніданку і, прокинувшись, раптом глянув на всю свою жалюгідну і ганебну поведінку тверезо і твердо. Він замовив собі в кімнату чаю і почав прибирати з гардеробу речі у валізи, намагаючись більше не думати про неї і не жалкувати за своєю безглуздою, зіпсованою поїздкою. Перед вечором спустився у вестибюль, наказав приготувати рахунок, спокійним кроком пішов до Кука і взяв квиток в Москву через Венецію на вечірній потяг: пробуду у Венеції день і о третій ночі прямим шляхом, без зупинок, додому, у Лоскутний... Який він, цей

австріяк? За портретами і за розповідями Генріха, високий, жилий, з похмурим і рішучим – звичайно, награним – поглядом косо схилоного з-під широкополого капелюха обличчя... Та що про нього думати! І скільки всього ще буде у житті! Завтра Венеція. Знову співи і гітари вуличних співаків на набережній під готелем, — вирізняється різкий і байдужий голос чорної простоволосої жінки, з шаллю на плечах, який втворює коротконогому тенору в капелюсі жебрака, що згори здається карликом... старичок у лахмітті, що допомагає входити у гондолу – минулого року допомагав входити з вогненною сіцілійкою в кришталевих сережках, з жовтою китицею розквітлої мімози у волоссі кольору маслини... запах гнилої води каналу, похоронно лакована усередині гондола із зубчатою, хижою сокирою на носі, її погойдування і високо на кормі молодий гребець з тонкою, підперезаною червоним шарфом талією, що одноманітно подається вперед, налягаючи на довге весло і класично відставивши легку ногу назад...

Вечоріло, вечірнє бліде море лежало спокійно і плоско, зеленуватим сплавом з опаловим глянцем, над ним злісно і жалісно надриналися чайки, відчуваючи на завтра негоду, димчасто-сизий захід за Антибським мисом був мутним, в ньому стояв і меркнув диск маленького сонця, апельсина-королька. Він довго дивився на нього, пригнічений рівним безнадійним сумом, потім отямився і бадьоро пішов до свого готелю. "Journaux gerssetran!" (Закордонні газети) – крикнув газетяр, що біг йому назустріч, і на бігу сунув йому "Новий час". Він сів на лавку і при останньому світлі зорі став неуважно розгортати і передивлятися ще свіжі сторінки газети. І раптом скочив, немов оглушений і осліплений вибухом магнію:

"Відень. 17 грудня. Сьогодні, в ресторані "Franzensring" відомий австрійський письменник Артур Шпіглер убив пострілом з револьверу російську журналістку і перекладачку багатьох сучасних австрійських і німецьких новелістів, що працювала під псевдонімом "Генріх".

10 листопада 1940